

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**
dr Wojciech R. Wiewiórowski

DOLIS - 033 - 286 / 12 / AFS | 59982

Warszawa, dnia 2 lipca 2012 r.

SEKRETARIAT

GMS/AP .....
Wpłynęło dnia 02-07-2012

Pan
Lech Czapla
Szef Kancelarii Sejmu

Kancelaria Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00 - 902 Warszawa

szanony Panie Ministrze!

w odpowiedzi na pismo z dnia 1 czerwca 2012 r. (znak: GMS-WP-173-164/12) uprzejmie informuję, iż w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy - Prawo prasowe wątpliwości pod kątem zgodności z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 ze zm.) budzić może art. 1 w zakresie dotyczącym zmiany art. 31 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

I tak, stosownie do treści art. 31 ust. 4, sprostowanie powinno zawierać imię i nazwisko lub nazwę wnioskodawcy oraz jego adres korespondencyjny. Jeżeli jednak materiał prasowy będący przedmiotem sprostowania dotyczy działalności związanej z używanym przez osobę fizyczną pseudonimem, może ona zastrzec imię i nazwisko tylko do wiadomości redakcji.

W pierwszej kolejności analizując proponowany przepis, zwłaszcza zdanie drugie, stosownie do treści którego, osoba fizyczna (wnioskodawca) - w pewnych warunkach - może zastrzec imię i nazwisko tylko do wiadomości redakcji powstaje pytanie, czy wobec pominięcia w tym miejscu

adresu korespondencyjnego, o którym z kolei stanowi zdanie pierwsze art. 31 ust. 4, adres ten będzie zawierany w sprostowaniu niezależnie od woli tej osoby.

Zdaniem Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych prawo wnioskodawcy będącego osobą fizyczną, występującego z wnioskiem o sprostowanie nieścisłej lub nieprawdziwej wiadomości zawartej w materiale prasowym, do zachowania w tajemnicy jego danych osobowych powinno obejmować nie tylko możliwość zastrzeżenia imienia, czy nazwiska, ale w szczególności adresu tejże osoby.

Nie ulega wątpliwości, że adres korespondencyjny w opisywanym przypadku potrzebny jest samej redakcji, umożliwia bowiem przesłanie zawiadomienia o odmowie i przyczynach odmowy publikacji sprostowania (projektowany art. 33 ust. 3). Niemniej jednak przyjęta konstrukcja może prowadzić do wniosku, że możliwe jest zastrzeżenie imienia i nazwiska osoby fizycznej występującej z wnioskiem o zamieszczenie sprostowania, jednak publikowanie adresu korespondencyjnego jest niezależne od woli nadawcy.

Nie wydaje się celowe zamieszczanie w każdym – co do zasady – sprostowaniu, danych osobowych osoby, na wniosek której sprostowanie jest publikowane. Powyższe działanie mogłoby ewentualnie być zależne od woli osoby, której dane dotyczą.

Konieczność oceniania każdego procesu przetwarzania danych osobowych pod kątem celowości, czy adekwatności przetwarzanych danych wynika natomiast tak z art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych, jak i art. 6 ust. 1 lit. c dyrektywy nr 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U.WE.23.11.1995). Powołane przepisy nakładają na administratora danych obowiązek przetwarzania (w tym udostępniania) wyłącznie takiego zakresu danych osobowych, jaki jest niezbędny do osiągnięcia celu tegoż przetwarzania. Przetwarzanie danych osobowych w nadmiarze prowadzi do naruszenia powołanej zasady adekwatności danych w stosunku do celów ich przetwarzania.

Wobec tego rozważenia wymaga zmiana projektowanego przepisu w sposób respektujący prawo osób fizycznych do ochrony ich danych osobowych.

Niezależnie od powyższego, rozumiejąc cel nowelizacji ustawy – Prawo prasowe wskazany w uzasadnieniu do projektu należy wskazać, iż niektóre rozwiązania przyjęte w aktualnie obowiązującej ustawie – zwłaszcza w kontekście przepisów wydanego na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lipca 1990 r. w sprawie rejestru dzienników i czasopism (Dz. U. Nr 46, poz. 275 ze zm.) naruszają przepisy o ochronie danych osobowych.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, iż obowiązujący aktualnie art. 20 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo prasowe, stosownie do treści którego wniosek o rejestrację dziennika lub czasopisma

w odpowiednim sądzie wojewódzkim powinien zawierać „dane osobowe redaktora naczelnego”, sformułowany został w sposób tak ogólny, że na jego podstawie trudno ocenić, jakiego rodzaju – konkretnie – dane osobowe mają być przetwarzane w tym przypadku.

Powyższe prowadzić może do zamieszczania we wniosku (żądania od redaktora naczelnego) danych w nadmiarze, nieadekwatnych w stosunku do celu, jakiemu przetwarzanie ma służyć w tym przypadku i tym samym do ingerencji w chronione konstytucyjnie prawo do prywatności każdej osoby fizycznej oraz naruszenia ww. zasady adekwatności danych w stosunku do celów ich przetwarzania. Jakkolwiek zrozumiałym jest konieczność przetwarzania przez „organ rejestrowy” danych osobowych osoby, która będzie pełnić funkcję redaktora naczelnego w danym dzienniku lub czasopiśmie, to doprecyzowania wymaga zakres tego przetwarzania, celem wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych, a także rozbieżności co do zakresu danych zamieszczanych w ww. wnioskach.

Ponadto, należy zwrócić uwagę na art. 23a ustawy – Prawo prasowe, w treści którego zawarto upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru i sposobu prowadzenia rejestru dzienników i czasopism. Pomijając legislacyjną kwestię braku jakichkolwiek wytycznych dla Ministra Sprawiedliwości i brzmienie art. 92 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w tym zakresie, należy podkreślić, iż z treści wydanego na podstawie wskazanego przepisu rozporządzenia, a mianowicie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 lipca 1990 r. w sprawie rejestru dzienników i czasopism (Dz. U. Nr 46 poz. 275 ze zm.) wynika, iż do rejestru (w księgach rejestrowych) wpisuje się m.in. dane osobowe redaktora naczelnego, w tym również wzmiankę o zwolnieniu go od wymogu posiadania obywatelstwa polskiego oraz wskazuje się redaktora ponoszącego odpowiedzialność określoną w art. 49a Prawa prasowego (§ 3 ust. 1 tiret 4 rozporządzenia).

Abstrahując od – ponownie – nieprecyzyjnego odwołania się w treści tego przepisu do bliżej nieokreślonych „danych osobowych” podkreślenia wymaga, iż ustawa o ochronie danych osobowych poddała – wzorem obowiązującej na terytorium Unii Europejskiej, a powołanej powyżej dyrektywy – szczególnemu reżimowi przetwarzania (art. 27 ustawy) m.in. dane dotyczące skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także dane dotyczące innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Wprowadzając wyjątki od powyższej reguły, ustawodawca w art. 27 ust. 2 pkt 2 wskazał, iż przetwarzanie wskazanej kategorii danych może nastąpić wówczas, gdy przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą i stwarza pełne gwarancje ich ochrony. Obowiązująca obecnie ustawa – Prawo prasowe nie zawiera natomiast przepisów, na podstawie których można byłoby przetwarzać dane szczególnie chronione dotyczące osób fizycznych.

Wobec kategorycznego brzmienia powołanego powyżej art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych, rozporządzenie jest aktem prawnym zbyt niskiej rangi, aby mogło stanowić podstawę przetwarzania danych dotyczących karalności jakiegokolwiek osoby fizycznej, w tym redaktora naczelnego dziennika, czy czasopisma.

Tego typu okoliczność mogłaby wynikać ewentualnie z przepisów samej ustawy. To ustawa bowiem jest zasadniczym źródłem prawa, na co wskazuje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej ustanawiająca zasadę wyłączności regulacji ustawowej. M. in. art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej wymaga regulacji ustawowej w tych wszystkich unormowaniach, które dotyczą ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności jednostki, zaś z postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2007 r. (S. 1/2007) wynika, cyt.: „(...) W takim wypadku zakres materii pozostawionych do unormowania w rozporządzeniu musi być węższy niż zakres materii ogólnie dozwolony na tle art. 92 ust. 1 Konstytucji. Art. 31 ust. 3 Konstytucji silniej bowiem akcentuje konieczność szerszego unormowania rangi ustawowej i zawęża pole regulacyjne pozostające dla rozporządzenia (...)”.

Jeżeli zatem istnieje bezwzględna potrzeba przetwarzania danych osobowych dotyczących karalności redaktorów naczelnych danego dziennika lub czasopisma, okoliczność taka winna zostać przewidziana w projekcie ustawy, stwarzającym pełne gwarancje ochrony tych danych.

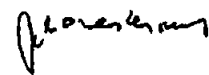
Tym niemniej zastanowić należy się, czy w istocie niezbędnym jest zamieszczanie w rejestrze, o którym mowa, powyższych danych. Ustawa o ochronie danych osobowych, o czym mowa na wstępie niniejszego pisma, nakłada na administratora danych – poza wskazanym powyżej obowiązkiem legitymowania się odpowiednią podstawą prawną przetwarzania danych – także obowiązek zapewnienia, aby przetwarzane przez niego dane osobowe były zawsze adekwatne w stosunku do celów, w jakich są one przetwarzane. Swym rodzajem i swą treścią dane nie powinny wykroczać poza potrzeby wynikające z celu, jakiemu służyć ma ich gromadzenie (i dalsze przetwarzanie).

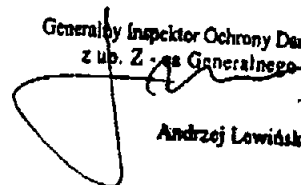
Przetwarzanie informacji o karalności w takim, jak omawiany przypadku, powinno mieć zatem nie tylko miejsce w ustawie stwarzającej pełne gwarancje ochrony danych, ale także jedynie wówczas, gdy z punktu widzenia określonego celu, powyższe jest absolutnie niezbędne.

Warto przy tym wskazać, iż w obowiązujących przepisach ustawy brak jest norm odnoszących się do ewentualnych zasad udostępniania danych zgromadzonych w prowadzonych przez sądy rejestrach. Jest to o tyle istotne, iż w aktualnym stanie prawnym w rejestrach tych znajdują się dane szczególnie chronione. Ustawa – Prawo prasowe nie zawiera takich postanowień, a odsyła jedynie do ustawy z dnia 17 listopada 1967 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), określającego – co oczywiste – ogólne zasady związane z samym postępowaniem rejestrowym. W takim przypadku trudno natomiast mówić, iż projekt ustawy

spełnia wynikające z art. 27 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych kryterium gwarancji ochrony danych osobowych natury szczególnie chronionej.

Konstatując sugeruję rozważenie zmiany wskazanych przepisów ustawy – Prawo prasowe oraz rozważenie przedstawionych niniejszym pismem propozycji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych i uzupełnienie treści projektu ustawy o regulacje odnoszące się do zasadniczych kwestii przetwarzania danych szczególnie chronionych, dotyczących redaktorów naczelnych dzienników i czasopism, tudzież uczynienie w najbliższej przyszłości zadość przepisom regulującym kwestie ochrony danych osobowych na gruncie przepisów ustawy – Prawo prasowe.

2

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
z up. Z. 144 Generalnego Inspektora

Andrzej Lewiński